

Gáspár Anna Éva A Tornacsoporttal

Ez egy 1934-ben vagy 1935-ben készült fénykép. Egy tornacsoport a két tanárnővel, akiknek a nevére nem emlékszem. Én ott vagyok a végében, balról az első. Ezek magán tornaórák voltak, a tornaterem egy háznál volt berendezve, tőlünk elég messze. Voltak ott bordásfaltól kezdve, mindenféle tornaszerek. A földön lehet valamilyen mészjeleket látni, handballoztunk, és ott lett csinálva a kép. Kétszer egy héten jártam, délutánonként, mert délelőtt jártam iskolába. A tornaóra csak lányoknak volt, tanári felügyelet alatt. A képen látható a két unokatestvérem is, akik [Nagy]Váradon tanultak. Én baloldalt vagyok a legszélén, mellettem hátul Ági, és jobboldalt a szélén ott van Évi. Mind zsidó lányok vagyunk a képen, és rajtam és az unokatestvéreimen kívül senki sem jött vissza. Ági és Évi átéltek [túléltek] a holokausztot. Őket az amerikaiak szabadították fel, nem tudom, milyen gyárban, hol dolgoztak. Évi ment egyik barakkból a másikba, és még voltak SS-ek, németek a táborban, és kezdtek lövöldözni, de többnyire a levegőbe, megfélemlítésképpen. Évinek az arcát meglőtték, eltalálták. Meg is maradt a helye, emiatt segínyt is kapott. Utókúrára Svédországba vitték őket, onnan pedig Ági Angliába, Évi Amerikába költözött. Ott haltak meg, Ági ezelőtt három évvel, Évit nem tudom pontosan, én tavaly még írtam a születésnapjára, június hatodikán van a születésnapja, és nem kaptam arra semmi választ. Neki van három lánya, a férje volt legutóbb, aki két évvel ezelőtt még adott életjelet magáról, mindig egy lapot írt. De most nem kaptam választ. Azok nem tudnak se magyarul, se románul, csak angolul tudnak. Ők nem írhattak nekem. Megszakadt a kapcsolat. A délutáni tornaórákhoz visszatérve, az egy nagyon kellemes időtöltés volt. Nagyon szerettem menni, és volt úgy, hogy nem kezdődött meg az óra, és a Bözsi, Böske -- a második Évi után --, aki nagyon szépen zongorázott, leült a zongorához, mi körülötte, ő

kísért, mi pedig énekeltünk. Vagy nagyon szépen játszott például Chopint, Beethoven-szonátákat, szóval ezzel szórakoztunk. A zongora azért volt ott, mert ritmikát is tanultunk. Volt még futás és szertorna. Abban az időben, amikor iskolába jártunk, az állami iskolákban egy osztály tanulónak hat százaléka lehetett zsidó -- az azt jelenti, hogy minden osztályban lehetett egy, aki a legjobb tanuló volt az előző iskolában [A második bécsi döntéssel visszakerült Észak-Erdélyben nagyon megnehezítették a zsidók számára az iskolázást. 'Az állami gimnáziumokból és felsőfokú tanintézetekből elbocsátották a zsidó tanulókat, szinte teljesen kizárván őket az állami oktatási rendszerből. A numerus clausust oly mértékig hajtották túl, hogy a legtöbb visszacsatolt vármegyében gyakorlatilag a numerus nullus érvényesült. ... Az erdélyi zsidóság vezetői ezt a problémát úgy hidalták át, hogy Kolozsvárott és Nagyváradon zsidó felekezeti gimnáziumot létesítettek' (Randolph L. Braham: A magyar Holocaust, Budapest, Gondolat/Wilmington, Blackburn International Inc., é. n. /1988/, 145. oldal). Lásd még: zsidótörvények Magyarországon. -- A szerk.]. Az Évi volt az egyetlen zsidó az Oltea Doamnăban, ő képviselte a zsidóságot az állami iskolában. Ott is érettségizett, majd felkerült Pestre, a Notre Dame de Sion egyetemre [Ilyen egyetem Budapesten nem volt, a Notre Dame de Sion rendnek azonban volt Budapesten egy nyelvmesternői bizonyítványt nyújtó magas színvonalú nyelvtanfolyama az Andrássy úton. Lehet, hogy erről van szó. -- A szerk.]. Végtelenül okos, értelmes leány volt. Őt nem is érdekelte semmi, csak a könyv. Csodálom, hogy férjhez ment. Ági már nem volt olyan jó tanuló, ő már azt az esti kurzust végezte, amit én. Az esti kurzusban a líceum a zsidók számára korlátlan volt, a Zsidó Líceum pénzelte, az egyház [a zsidó hitközség]. Tehát az államiban és nappaliban egy zsidó volt minden osztályban, és aki akart, és volt pénze, az ment az estibe. Az oklevél el volt ismerve, hivatalos pecséttel. Az enyém sajnos elvesztődött, és nem jártunk utána.